06/02/2022

Έλληνες στη βορειότερη πόλη του κόσμου, το Νορίλσκ

/ Ομογένεια

«Καλησπέρα από το Νορίλσκ, παιδιά! Τώρα εδώ είναι σαν καλοκαίρι, περίπου εννιά βαθμούς κάτω από το μηδέν, και ο καιρός είναι πολύ ωραίος. Ελπίζω να σας

αρέσει η πόλη μας», λέει, σε άψογα ελληνικά, στο μικρής διάρκειας βίντεο που μας έστειλε από τον Αρκτικό Κύκλο, ο Σεργκέι Ουχανίωφ.

Εκεί, στην «παγωμένη στέγη» του πλανήτη, πέντε χιλιάδες χιλιόμετρα από τη Μόσχα, το Νορίλσκ, όπου ο χειμώνας περνάει δίχως ήλιο και το καλοκαίρι με λευκές νύχτες, η γαλανόλευκη σημαία κυματίζει, προδίδοντας την ελληνική παρουσία στη βορειότερη πόλη του κόσμου.

Ο Σεργκέι, η Ελένη και η Κασσάνδρα κρατούν τα ηνία της ελληνικής κοινότητας στο πολικό Νορίλσκ, μια βιομηχανική πόλη πάνω στον Αρκτικό Κύκλο, που ιδρύθηκε από τον Στάλιν στη δεκαετία του ‘30 (1935), με ανθρώπους που εστάλησαν εκεί είτε με κίνητρο το «μακρύ ρούβλι» (υψηλό μισθό), είτε ως «κάτοικοι των στρατοπέδων καταναγκαστική εργασίας», τα γνωστά Γκουλάγκ.

Το Νορίλσκ είναι μια πόλη 250.000 κατοίκων, που είναι μετακινούμενοι. Κάθε χρόνο, με αεροπλάνα, που είναι σχεδόν η μοναδική συγκοινωνία, αλλά και για δυο καλοκαιρινούς μήνες με πλοίο, φτάνουν στην πόλη καινούριοι κάτοικοι, ενώ οι παλαιοί μαζεύουν τις βαλίτσες και επιστρέφουν στην ηπειρωτική χώρα, στα ενδότερα της Ρωσίας!

Η Έλενα Μπογκατσένκο βρέθηκε στο Νορίλσκ το 1996, ο Σεργκέι Ουχανιώφ το 2006 και η Κασσάνδρα Κιγιαντζοπούλο το 2010. Ο καθένας εξ αυτών έχει τη δική του ιστορία και όλοι μαζί πορεύονται μια κοινή διαδρομή, μέσω του Ελληνικού Συλλόγου που ίδρυσαν.

«Αυτές τις ημέρες, το σκοτάδι αρχίζει να αποχωρεί. Η πολική νύχτα, που ξεκίνησε από τις 30 Νοεμβρίου, αποχωρεί από τις 13 Ιανουαρίου. Ο ήλιος εμφανίζεται, αλλά μόνο στον ορίζοντα, ενώ στην πόλη δεν φαίνεται καθόλου», λέει στο Αθηναϊκό/Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων ο Σεργκέι Ουχανιώφ και δηλώνει περήφανος που πριν από δεκατέσσερα χρονιά υπήρξε εμπνευστής και ένας από τους δημιουργούς του Ελληνικού Συλλόγου στο Νορίλσκ.

«Ο Σεργκέι Ουχανιώφ, αν και Ρώσος, είναι ένθερμος φιλέλληνας. Μόλις έμαθε ότι είμαι ελληνικής καταγωγής, επέμεινε να βρούμε και άλλους Έλληνες στο Νορίλσκ και να ιδρύσουμε τον πρώτο και μοναδικό Ελληνικό Σύλλογο στον Αρκτικό Κύκλο, πράγμα που καταφέραμε το 2007», τονίζει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Έλενα Μπογκατσένκο, πρώτη πρόεδρος του Συλλόγου, ενώ η 40χρονή Κασσάνδρα Κιγιαντζοπούλο, που εκλέχθηκε πριν από τρεις μήνες νέα πρόεδρος, πιστεύει πως θα καταφέρει να προσελκύσει στον σύλλογο και περισσοτέρους ελληνικής καταγωγής κατοίκους του Νορίλσκ.

«**Γνωρίζω, μέχρι στιγμής, περίπου 100 ανθρώπους με ελληνικές ρίζες. Δεν είναι όλοι μέλη του συλλόγου μας, έχουμε δρόμο μπροστά να διανύσουμε** », λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ.

Το «Ρωσόπουλο από το Παντικάπαιον», αντιπρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου Νορίλσκ

Ο Σεργκέι Ουχανιώφ εργάστηκε για 15 χρόνια στη Μεταλλευτική και Μεταλλουργική Εταιρεία «Norilsk Nickel» και παράλληλα δραστηριοποιήθηκε στον σύλλογο, από τη θέση του αντιπροέδρου. «Επέμενα να δημιουργήσουμε τον ελληνικό σύλλογο, με πρώτο μέλημα τα μαθήματα της ελληνικής γλώσσας. Όσο περίεργο και να φανεί, τα ελληνικά τα έμαθα τις παγωμένες νύχτες του χειμώνα, με μείον 40 και μείον 60 βαθμούς στο Νορίλσκ», λέει.

Ο Σεργκέι Ουχανιώφ ετοιμάζεται τώρα να φύγει από το Νορίλσκ και να επιστρέψει στην Κριμαία, την ιδιαίτερη πατρίδα του. «Έχω και μία άλλη πατρίδα, πνευματική, την Ελλάδα. Η ζωή μου κυμαίνεται μεταξύ Κριμαίας – Νορίλσκ και της Ελλάδας, με την οποία έχουμε και επιχειρηματική σχέση, αφού η σύζυγός μου διευθύνει την εταιρεία μας, με έδρα την Κριμαία, και την επωνυμία " Καλαμάτα". Προμηθεύουμε την ελληνική ελιά για όλη τη Ρωσία», λέει ο Σεργκέι Ουχανιώφ.

Στην Ελλάδα έκανε πολλές φιλίες και μπορεί ώρες να μιλάει γι' αυτές. «Ο Κώστας, η Βιολέτα (...) Ο Νίκος Τριάδος και η Κατερίνα Μάινα, μου άνοιξαν τη ψυχή του Έλληνα. Αυτό δεν αγοράζεται με κανένα τουριστικό πακέτο», λέει και μας αποκαλύπτει: «Από μικρός ήξερα ότι η Ελλάδα ανήκει και σε μένα, το Ρωσόπουλο».

Βυθισμένος στην ελληνική μυθολογία -γεννημένος στην πόλη Κερτς- από παιδί άκουγα, ότι η πατρίδα μου λεγόταν Pantikopey (σ.σ. στην αρχαία Ελλάδα, το Κερτς στην ανατολική Κριμαία λεγόταν Παντικάπαιον). Ό,τι ελληνικό στον τόπο μου, το " υιοθετούσα" και φυσικά από μικρό παιδί έψαχνα δάσκαλο να μου μάθει

ελληνικά».

Πολύ αργότερα, νέος πια, ο Σεργκέι Ουχανιώφ υπηρετούσε στο πλοίο Azov BDK* του Στόλου της Μαύρης Θάλασσας, περνώντας δεκάδες φορές πέρα από τον Αιγαίο και παρατηρώντας τα ελληνικά νησιά, ονειρευόταν να επισκεφτεί την Ελλάδα. «Το 1998 πραγματοποιήθηκε το όνειρό μου. Ήρθαμε στην Πύλο με το πλοίο. Εκεί έμαθα τις πρώτες μου ελληνικές λέξεις!», θυμάται.

Σε υπερβόρειες συνθήκες, μαθαίναμε ελληνικά

Η Έλενα Μπογκατσένκο επέμεινε να επικοινωνήσουμε με βιντεοκλήση, για να μας δείξει την ελληνική γωνιά του διαμερίσματός της στο Νορίλσκ, όπου αντικρίσαμε αντικείμενα, πίνακες και σουβενίρ, καθώς και κεντήματα από την Ελλάδα. Ακούει όλη μέρα «Ράδιο Καλαμάτα» (έχει φίλους εκεί) και «Πρακτορείο 104,9 FM».

«Ακούω ραδιόφωνο για την ελληνική ομιλία, άλλα περισσότερο για την ελληνική μουσική, που γαλήνευε την ψυχή μου μέσα στο ψύχος του χειμώνα», λέει η πρώην πρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου επί 14 χρόνια. Ως καθηγήτρια πιάνου και απόφοιτη Ινστιτούτου Πολιτισμού στην Ουκρανία, η Ελένη Μπογκατσένκο για πολλά χρόνια ήταν διευθύντρια του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Νορίλσκ.

«Ήμουν απασχολημένη με τα πολιτιστικά όλων των εθνικοτήτων του Νορίλσκ, και δεν είχα χρόνο να σκεφτώ να οργανώσω τους λίγους Έλληνες της πόλης. Χρειάστηκε να μας σπρώξει ο φιλέλληνας Σεργκέι Ουχανιώφ. Όταν έμαθε ότι είμαι Ελληνίδα από την Αζοφική, πρότεινε να ιδρύσουμε σύλλογο και τον Δεκέμβριο 2007 με εξέλεξαν Πρόεδρο. Την ίδια χρονιά, το 2008, ξεκινήσαμε μαθήματα νεοελληνικής γλώσσας. Παρόλο που δεν βρήκαμε στο Νορίλσκ δάσκαλο ελληνικής, μέλος του συλλόγου, η Λουίζα, που μάθαινε μόνη της ελληνικά από τα εγχειρίδια, μας πρότεινε, ό,τι μαθαίνει να μας το διδάσκει. Με υπομονή και επιμονή, σιγά σιγά, αρχίσαμε να γράφουμε και να διαβάζουμε ελληνικά», εξηγεί.

Το όνειρο της Έλενα Μπογκατσένκο είναι να συνεχίσει τη ζωή της στην Ελλάδα: «Μετά από 25 χρόνια, τους σκοτεινούς χειμώνες κλεισμένη στο ζεστό διαμέρισμα, σκέφτομαι πως θέλω να ζήσω πια στην Ελλάδα. Στην Ουκρανία δεν θα επιστρέψω, λόγω της πολεμικής κατάστασης. Το μόνο που με στεναχωρεί είναι πως η κόρη και ο γιος μου δεν σκοπεύουν να αφήσουν το Νορίλσκ. Εδώ μεγάλωσαν, εδώ ερωτευτήκαν και παντρευτήκαν, απέκτησαν παιδιά. Πιστεύουν, ότι η ζωή τους στο Νορίλσκ είναι εξασφαλισμένη, με καλούς μισθούς, και είναι καλή».

Μιλώντας για την Ελλάδα, όπου θέλει να μετοικήσει, η Έλενα Μπογκατσένκο θυμάται κι εξιστορεί: «Όταν, πρώτη φορά, στην Αθήνα ανέβηκα στην Ακρόπολη, πλησίασα μια στήλη, την αγκάλιασα με τα δυο μου χέρια και τη φίλησα. Ήρθε ο

φύλακας και μου είπε: “Κυρία, όχι!”. Δεν ήξερα ακόμα ελληνικά, άλλα το “ όχι”, λέξη συνδεδεμένη με την ιστορία της Ελλάδας, την κατάλαβα, αφού κάθε χρόνο εορτάζουμε με ενθουσιασμό τις εθνικές επετείους, της 25ης Μαρτίου και της 28ης Οκτωβρίου, ημέρα του ΟΧΙ», τονίζει.

Στο Νορίλσκ σήκωσα, για πρώτη φορά, την ελληνική σημαία

«Σε αυτό το μέρος, μακριά από την Ελλάδα, εκπλήρωσα το όνειρο μου, να κρατήσω την ελληνική σημαία σε μια εκδήλωση για τις εθνικές κοινότητες του Νορίλσκ», μας λέει η νυν πρόεδρος του Ελληνικού Συλλόγου Κασσάνδρα Κιγιαντζοπούλο. «Στην Πάτρα, παιδί Ελλήνων παλιννοστούντων από το Καζακστάν, αριστούχα του σχολείου, το 1996, δεν μου επέτρεψαν να γίνω σημαιοφόρος, γιατί ήμουν “ ξένη”… Μου έμεινε το παράπονο σε όλη τη ζωή. Παραδόξως θεραπεύτηκα στο Νορίλσκ, όταν σε μια εκδήλωση, εγώ με ελληνική παραδοσιακή στολή, κράτησα τη σημαία μας», λέει η Κασσάνδρα, με μεγάλη συγκίνηση.

Επιμένει δε, ότι το πρώτο μέλημά της ως πρόεδρος του συλλόγου, είναι η διδασκαλία της ελληνική γλώσσας. «Δεν είμαι φιλόλογος, αποφοίτησα από την Οικονομική Σχολή του Πανεπιστήμιο Πατρών, ξέρω καλά ελληνικά και αγγλικά - είχα κάνει μεταπτυχιακό στης ΗΠΑ», προσθέτει, επισημαίνοντας πως κατέληξε τυχαία στον Αρκτικό Κύκλο.

«Πήγα στη Ρωσία για δουλειά, εκεί γνώρισα τον μελλοντικό μου άνδρα, που εργαζόταν ήδη στη " Norilsk Nickel" ως μεταλλωρύχος. Έτσι, η αγάπη με έφερε στον Αρκτικό Κύκλο, όπου γεννηθήκαν και τα δυο μας παιδιά, ο δεκάχρονος Νίκος και η πεντάχρονη Βικτωρία», λέει με έκδηλη χαρά.

Στην ερώτηση πώς είναι η καθημερινότητα των παιδιών σε μια πόλη από τις πιο κρύες στον κόσμο, με αρνητικές θερμοκρασίες που διαρκούν περίπου 240 ημέρες τον χρόνο, λέει: «Σίγουρα είναι δύσκολο να μεγαλώνεις παιδιά σε μια πόλη χωρίς

δέντρα, πάρκα... Όμως τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με διάφορες δραστηριότητες. Υπάρχουν κέντρα απασχόλησης παιδιών και νέων, ενώ ο σύλλογός μας φιλοξενείται σε μια μεγάλη βιβλιοθήκη που έχει διαφορετικούς χώρους απασχόλησης. Ο γιος μας, Νικόλαος, κάνει πολεμικές τέχνες, τζούντο, σε αθλητική σχολή».

Η ίδια η Κασσάνδρα άνοιξε δικό της φροντιστήριο αγγλικών. «Από την αρχή της νέας χρονιάς, μαζί με τη φιλόλογο, τη Διάνα Τζειρανίδου, ξεκινήσαμε στον σύλλογο μια νέα δράση: μιλάμε μόνο ελληνικά», λέει και συμπληρώνει πως όπως και κάθε χρόνο, ο Σύλλογος των Ελλήνων του Νορίλσκ, τηρώντας όλα τα μέτρα προστασίας από την covid, θα συμμετάσχει και φέτος στο καλοκαιρινό φεστιβάλ της πόλης. «Η περιοχή μας είναι το σπίτι όλων μας», τονίζει.

Χρόνο με τον χρόνο, τα ελληνικά τραγούδια, οι ελληνικοί χοροί και η ελληνική κουζίνα κέρδισαν τις καρδιές και τις ψυχές των συμπολιτών της από διάφορες εθνικότητες του Νορίλσκ. Τη συνομιλία μας διακόπτει η πεντάχρονη κόρη της, που φωνάζει στα ελληνικά: «Μαμά, θέλω μπισκότο!», λέει. «Σε λίγο, αγάπη μου», απαντάει η Κασσάνδρα και μας εξηγεί με περηφάνια: «Μέσα στο σπίτι μιλάω με τα παιδιά μόνο ελληνικά, να μάθουν τη μητρική τους γλώσσα».

Πηγή: ΑΠΕ/ΜΠΕ, Σοφία Προκοπίδου

*Τις φωτογραφίες παραχώρησαν στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Σεργκέι Ουχανιώφ η Έλενα Μπογκατσένκο και η Κασσάνδρα Κιγιαντζοπούλου